

Нусха

аз қарори № 3-и маҷлиси васеи кафедраҳои таърихи забон ва типология,
забони адабии муосири тоҷикӣ ва услубшиносӣ ва таҳрири адабии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

аз 19.10. 2021

Иштирок доштанд: профессорон Д. Хоҷаев,
Ф. Шарифова, М. Саломӣён, З. Мухторов, Д.
Ҳомидов, М. М. Мирзоева, М. Ҷ. Мирзоева,
М. Ҷӯраева, дотсентон Х. Камолзода, С.
Ҳалимова, А. Мирбобоев, Х. Дӯстзода, Б.
Шодиев, А. Ҷобиров

РЎЗНОМАИ МАҶЛИС

1. Баррасии диссертатсияи Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич дар мавзӯи
«Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар
асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва
«Баҳористон»)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ
аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ.

ШУНИДА ШУД

Ахбори мудирони кафедраи таърихи забон ва типологияи факултети
филология, доктори илмҳои филологӣ, профессор Шарифова Фарангис
Худоевна дар бораи баррасии диссертатсияи Ҷумъаев Меҳроб
Одинаевич дар мавзӯи «Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии
иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ (дар заминаи
«Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»)» барои дарёфти дараҷаи илмии
доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ.

Довталаби дараҷаи илмӣ дар бораи мазмуну мундариҷаи асосии
диссертатсия ва натиҷаҳои илмии таҳқиқ маъруза намуд. Баъд аз
баромади унвонҷу суолу ҷавоб сурат гирифт:

Ҳомидов Д.: Ҳадаф аз истилоҳи «таърихи забон» дар қори
диссертатсионии шумо чист? Қадом давраро дар назар доред?

Ҷавоб: Зимни истилоҳи «таърихи забон» дар қори илмӣ давраи нав,
яъне таърихи забони адабии тоҷик дар назар дошта шудааст.

Мирбобоев А.: 1) Дар мавриди шинохти калимаҳои иқтибосии арабӣ
шумо ба чӣ таъкиқ кардед?

Ҷавоб: Барои шинохти калимаҳои иқтибосии арабӣ, пеш аз ҳама, ба
вазн ё қолабҳои маъмуле, ки калимаҳои арабӣ аз рӯйи онҳо сохта

мешаванд, така карда шуд, ҳамчунин этимологияи чунин калимаҳо аз луғатҳои тафсири дида шуд.

2) Назари шумо доир ба пасванди **-от**? Оё он дар забони тоҷикӣ пасванди чамбандӣ аст ё калимасоз?

Ҷавоб: Пасванди **-от** дар забони тоҷикӣ пасванди чамбандӣ аст.

Дӯстзода Х.: 1) Дар фасли «Мавқеи калимаҳои иқбосии арабӣ аз ҷиҳати доираи истеъмол» ду гурӯҳи воҳидҳои лексикӣ доираи истеъмолашон маҳдуд – истилоҳоти динӣ ва истилоҳоти ирфонӣ баррасӣ шудааст. Оё дар асарҳои насрии Ҷомӣ дигар гурӯҳҳои лексикаи доираи истеъмолашон маҳдуд ба назар намерасанд?

Ҷавоб: Гурӯҳҳои дигари лексикӣ низ ба назар мерасанд, вале азбаски вобаста ба мазмуну мундариҷаи асарҳо маҳз ҳамин ду гурӯҳ мавқеи назаррас доранд, мо маҳз ҳамин ду гурӯҳи лексикаи доираи истеъмолашон маҳдудро баррасӣ намудем.

2) Назари шумо дар мавриди истеъмоли чамӣ шикастаи арабӣ дар забони тоҷикӣ?

Ҷавоб: Ба меъёри чамбандии забони тоҷикӣ мувофиқ нест. Беҳтар он аст, ки ба ғайр аз чанд вожаи маъмул (аз қабиле аъзо, ахбор) дар забони тоҷикӣ истифода нашавад.

Камолзода Х.: Оё дар гузашта ҳам сабаби қорбурди зиёди иқтибосоти арабӣ худнамоӣ аст?

Ҷавоб: Худнамоӣ ҳам набошад, ба меъёри иқтибосгирӣ мутобиқат намекунад. Сабаб дар ҳамин аст, ки аксари иқтибосоти арабие, ки дар асарҳои адабии классик мавриди истеъмол қарор гирифтаанд, имрӯз аз истеъмол баромадаанд.

Мирзоева М. М.: Оё дар асарҳои насрии Абдараҳмони Ҷомӣ ба ғайр аз синонимҳо ва антонимҳо дигар категорияҳои семантикӣ ба қор нафтаанд?

Ҷавоб: Омонимҳо ва паронимҳо низ ба назар мерасанд, вале мавқеи назаррас надоранд. Аз ин рӯ ба ин гуна категорияҳои семантикӣ таваҷҷуҳ зоҳир накардем.

Шарифова Ф.: Оё аз нигоҳи илмӣ «калимаҳои ҳамоҳанг» ва «таъмини оҳанг» гуфтан мумкин аст?

Ҷавоб: Истилоҳи «калимаҳои ҳамоҳанг» дар китоби профессор Х. Маҷидов – «Забони адабии муосири тоҷик» ба назар мерасад. Мақсади истеъмоли калимаҳои ҳамоҳанг таъмини оҳанги суҳан мебошад. Аз ин рӯ, ба назари мо, «таъмини оҳанги суҳан» гуфтан дуруст аст.

МУҲОКИМА:

Сирпас дар бораи қори диссертсионӣ докторони илмҳои филологӣ

Д. Хоҷаев, М. М. Мирзоева, М. Ҷ. Мирзоева, Д. Ҳомидов, М. Ҷӯраева, Ф. Шарифова, З. Мухторов ва дотсентон Ҳ. Дӯстзода, С. Ҳалимова изхори ақида карданд. Аз тарафи муқарризон барои боз ҳам беҳтар шудани сифати кори илмӣ баъзе эроду тавсияҳо баён гардид. Дар умум кори диссертатсионии Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич мусбат арзёбӣ гардида, довталаб сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ ва диссертатсияи ӯ ба муҳокимаи шурои олимони факултети филология пешниҳод карда шуд.

ҚАРОР КАРДА ШУД:

1. Диссертатсияи Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич дар мавзӯи «Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии иқибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ пешниҳод гардидааст, таҳқиқоти муқаммал ва баанҷомрасида илмӣ ба ҳисоб рафта, ба талаботи корҳои диссертатсионии аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида ҷавобгӯ мебошад.

2. Автореферати диссертатсияи мазмуну мундариҷаи мухтасари корри илмиро инъикос намуда, варианти русии он бо варианти тоҷикиаш пурра мувофиқат мекунад;

3. Мақолаҳои ҷопнамудаи муаллиф ба мазмуну мундариҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ мувофиқ мебошанд;

4. Баъди ислоҳи эроду пешниҳодҳои баёнгардида кори илмӣ барои муҳокима бо иштироки муқарризони ҳолис дар шурои олимони факултети филология пешниҳод карда шавад.

5. Оид ба мубарамии мавзӯ, навгонии илмӣ, арзиши назарӣ амалии диссертатсияи Ҷумъаев М. О. ва натиҷагириро дастовардҳои ӯ **хулосаи маҷлисӣ васеи** кафедраҳои таърихи забон ва типология, забони адабии муосири тоҷикӣ ва услубшиносӣ ва таҳрири адабӣ дар муҳлати муайян пешниҳод карда шавад.

Мудирӣ кафедраи таърихи
забон ва типология, доктори
илмҳои филология, профессор

Котиби илмӣ, номзади
илмҳои филология

Шарифова Ф. Х.

Ҷобиров А. Б.